

Filosofiska och Praktiska Reflektioner

Att utreda enligt Signs-of-Safety handlar om att hålla fokus på följande färdigheter:

- Struktur på arbetet. Hålla samman relationerna till klient, samarbetspartners, kollegor, chefer
- Kartläggning, Bedömning, Planering (Utredningsprocessen)
- Samtalsteknik – att intervjua, ställa frågor som öppnar o leder framåt

Fråga: VAD ÄR EN BRA STRUKTUR, UTREDNING, BEDÖMNING OCH VAD KÄNNETECKNAR ETT BRA SAMTAL I UTREDNINGSARBETET?

Basen är relationen – skapa en samarbetsrelation

Fokusera på problemet – gör boxen tydlig och vad som inte är ”good enough”

Organisera arbetet runt säkerhet – kartlägg och utforska resurser, styrkor och färdigheter

Sandwischa det jobbiga med det lättsamma

Grunden

Försök hitta samarbetsformer mellan dig-familjen, familjen-omgivningen. Ge komplimanger, be familjen berätta om sånt de tycker om hos sig själva, sina barn, med varandra etc. Förklara på ett tydligt, professionellt och samtidigt ödmjukt sätt att det är ditt jobb att försäkra dig om att barnen inte far illa, och att du vill göra det tillsammans med familjen/föräldrarna.

Tydliggör boxen.

- Vad har hänt som gör att soc är involverad. Konkreta beskrivningar av vad som hänt barnet.

Tydliggöra din position

Förklara för familjen hur du uppfattar situationen, och vad du förväntar dig för att kunna avsluta ärendet. Skala detta om du kan, och försök definiera vad 10 är på skalan (= tillräcklig säkerhet – ärendet kan avslutas.)

Kartlägg position, mål och vilja

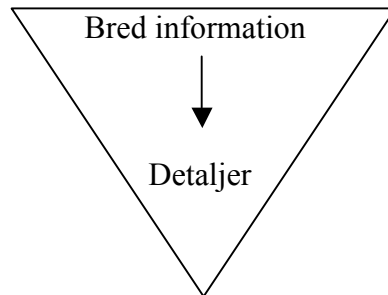
Utforska familjemedlemmarnas syn på det som hänt (boxen), deras gradering av hur stort problem de uppfattar att det är och jämför det med din egen bedömning av hur stort problem det är. Passform eller icke?? Utforska skillnaderna, grunderna till deras uppfattning, vad de vet som du inte vet som gör att de tänker som de tänker, jämför med allmänna normer, dina tidigare erfarenheter, generella erfarenheter och be dem reflektera över dessa.

Fråga vad familjemedlemmarna hoppas och önskar ska hända med tanke på det som hänt som gör att soc är involverade. Vad behöver bli annorlunda?

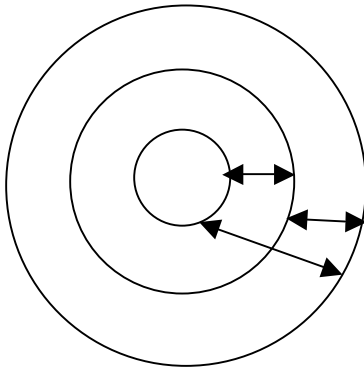
Hur viktigt är det för familjemedlemmarna att uppnå det de säger de önskar ska bli annorlunda? Hur mycket arbete är de beredda att lägga ner på det? Hur säkra är de på att det är möjligt att uppnå det? Vad får dem att bli så säkra? Räcker det till, tror du?

Känner du dig mer eller mindre orolig av familjens resonemang så här långt?

Detaljer är viktiga – de utgör essensen av klientens beskrivningar – ju mer detaljerade beskrivningar du kan få av klienten, desto säkrare kan din bedömning av det klienten berättar bli. Se intervjun som en uppochnervänd triangel:

Man kan också se samtalet som ett cirkulärt kretsande mellan tre olika sammanhang, eller kontexter: Känsla/Tankar – Beteende/Handlingar – Samspel med andra personer. Detta kan åskådliggöras med följande bild (Bidrag från Harry Korman i hans utbildning):

Ytterligare en metafor på samtalet (som Andrew gav oss) är att det kan ses som en luftballong. Vi pumpar upp ballongen med detaljer, som till slut blir så bärkraftig att den lyfter både oss och klienten till en ny nivå...

Problemteman i samtalet

Fråga inte om VARFÖR saker INTE fungerar, utan istället efter klientens idéer om HUR det skulle kunna FUNGERA... (...vad ska till för att det ska bli en annorlunda?)

Betrakta alltså problembeskrivningar som klagomål – och omformulera dem till önskemål (...så...hur önskar du att det ska bli med det?..)

Om familjen inte vill tala allvar om det som inträffat och du uppfattar detta som en flykt från det jobbiga, måste du få familjen att förstå att det inte går att komma runt det – vi måste prata om det. Detta menar Andrew att vi kan göra genom att ”sandwicha” det jobbiga i samtalet med sånt vi uppfattar familjen gör bra. Att jämföra med andra ärenden, generaliseringar etc kan också vara en väg. Tex ”ni är inte den enda familjen sånt här uppstår för – jag har träffat andra som har tyckt att det varit jättejobbigt att prata om såna här saker, och de har helst önskat att vi bara försvinner ur deras liv. Jag undrar om ni också känner att det är så jobbigt?”

Att trycka på att det är min uppgift att försäkra mig om att barnen inte far illa, och att jag har fått det uppdraget av min chef, kan också vara en väg.

Kartlägg undantag:

- ”Händer det att det fungerar ibland?”
 - ”Händer det ibland att det inte blir så?...hur blir det då?...”
-

A) Gå med i klientens värld – utforska detaljer, meningsbyggande beskrivningar, sammanhang, samband, försök visualisera hur det är att vara i klientens kläder...

B) Koppla detta till det som hänt – boxen – och utforska detta med ett målfokus och ett förändringsfokus = Jobba runt de sex praxispunkterna: position, mål, undantag, säkerhet, styrkor/resurser samt vilja/tilltro/förmåga.

Modellbeskrivningen igen...

Jag ska vara expert på att skapa ett forum där vi kan fokusera på boxen, på mål, idéer etc
Jag måste också skapa en arbetsarena för mig själv där jag kan skapa detta forum – därför måste jag dirigera samtalet (direct traffic) så det blir möjligt.

Min professionella relation till familjen/klienten utgår från hur

- vi kan prata om boxen (problemen, riskfaktorerna, oron) och arbeta vidare med den
- vi kan tala om resurser, styrkor och undantag
- hur vi kan nå fram till lösningar

Relationen bör präglas av ärlighet och uppriktighet (grace), och en tydlig strävan från utredaren att skapa säkerhet för barnet (rigour) på ett sätt där familjen består och kan vara den som genomför det som krävs för ökad säkerhet – att det ska vara till en hjälp o till nytta för familjen (grace igen). Går inte det och säkerheten kräver att socialtjänsten vidtar åtgärder mot familjens vilja, måste vi vara beredda att ta det steget då (rigour igen).

Repetition

Modellen bygger på följande struktur:

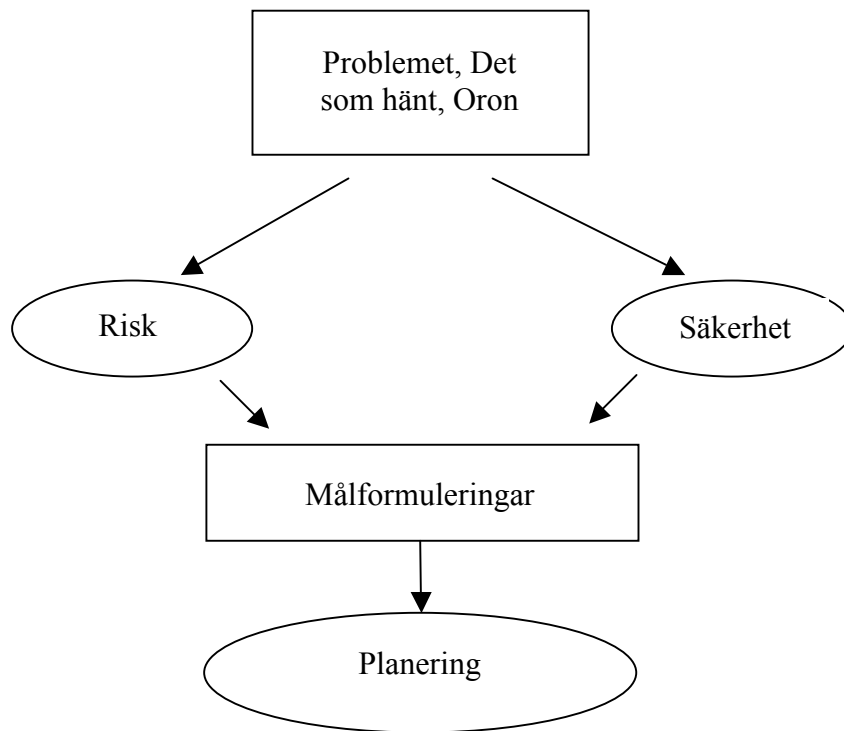
- Bygg en relation baserad på ärlighet o uppriktighet och en vilja att möta familjen i dialog samtidigt som du behåller din roll som utredare.
- Utgå från problemet (boxen)
- Utforska familjemedlemmarnas uppfattning, värdering och åsikter
- Jobba mycket med att utforska styrkor, resurser och undantag
- Organisera arbetet runt ålet är att bygga säkerhet för barnet

Riskerna i detta arbetssätt är två:

- Att vi överorganiserar oss runt problemet och låter fantasier o fördomar om familjens brister frodas. (Botemedlet mot denna risk är att utforska detaljer och hålla sig till fakta).
- Att vi blir naiva och överoptimistiska med risk för att säkerheten inte blir tillräcklig för barnet. (Botemedlet mot denna risk är att skilja på säkerhet (som är direkt kopplat till boxen och håller över tid) och generella resurser/styrkor).

Andrew kallar detta ”Higher Order Thinking” och är alltså en min förmåga att hålla strukturen (både beträffanden metoden och de ingående processerna, dvs min roll, klientens perspektiv,

omgivningens medverkan/påverkan), att kunna jobba med kartläggningen, samtalsmetoden och att fokusera på lösningar/planeringen för säkerhet.

Rigor and Grace

Andrew använder och återvänder ofta till de två begreppen rigor och grace. Enligt Norstedts Engelsk/Svenska lexikon betyder Rigor ”stränghet – hårdhet” och Grace betyder ”välvilja – värdighet – älskvärdhet”. I Esselte’s stora Engelsk-Svenska ordbok betyder Grace också anständighet – vett – förstånd. Andrew menar att vår skicklighet är en funktion av hur väl vi klarar balansgången mellan dessa två begrepp. Det handlar inte om att vara i antingen det ena eller det andra, eller att vi ska pendla från det ena till det andra, utan vi ska kunna vara i båda samtidigt.

Rigor handlar om att vi är beredda att gå från ord till handling. Vi markerar att vi menar allvar, och att vi inte kommer att nöja oss med mindre än att vi hittar en lösning som innebär att situationen för barnen är tillräckligt säker och trygg. Man skulle kunna säga att vi inte accepterar något skitsnack, och om föräldern/klienten försöker dribbla med oss, så måste vi vara skärpta och förklara att vi faktiskt menar allvar. Vi behöver kunna förklara för klienten på ett balanserat sätt, att vi inte tänker acceptera något annat än ett seriöst samtal kring vad som skulle kunna skapa ökad säkerhet o trygghet för barnet. Rigor är också att jag har koll på vad jag gör och varför.

Men – samtidigt markerar vi tydligt för familjen att vi också är beredda att möta dem i dialog, att lyssna in noga hur de tänker, vad de vill, vad de redan gjort som är tecken på säkerhet, och att vi vill samarbeta med dem om en lösning som innebär så lite inblandning från oss som möjligt, **inom** ramen för vårt övergripande mål för barnet = säkerhet. Detta gör vi genom att uppträda respektfullt ända ut i fingerspetsarna och att vi tar det lugnt. Vi ska betona att vi vill se **förändring**.

Hjälp i tänket

- 1) Tydliggör boxen – vad har hänt som förklarar vår närvaro/utredning/åtgärd. Skala risk/oro
- 2) Vad behöver jag se/vad behöver hända för att avsluta ärendet, avsluta utredningen, barnen ska kunna gå hem? Definiera 10 på skalan. Fundera ut vad som skulle kunna vara ett litet steg upp på skalan =0,1 och gör det tydligt för dig själv så du kan beskriva det så föräldrarna förstår det.
- 3) Vad blir mitt nästa steg? Hur går jag vidare i ärendet? Tänk ut 3 bra komplimanger till familjen/föräldrarna baserat på det du redan vet och tänk ut 10 bra frågor/person du behöver tala med, till att börja med.

Tankenötter

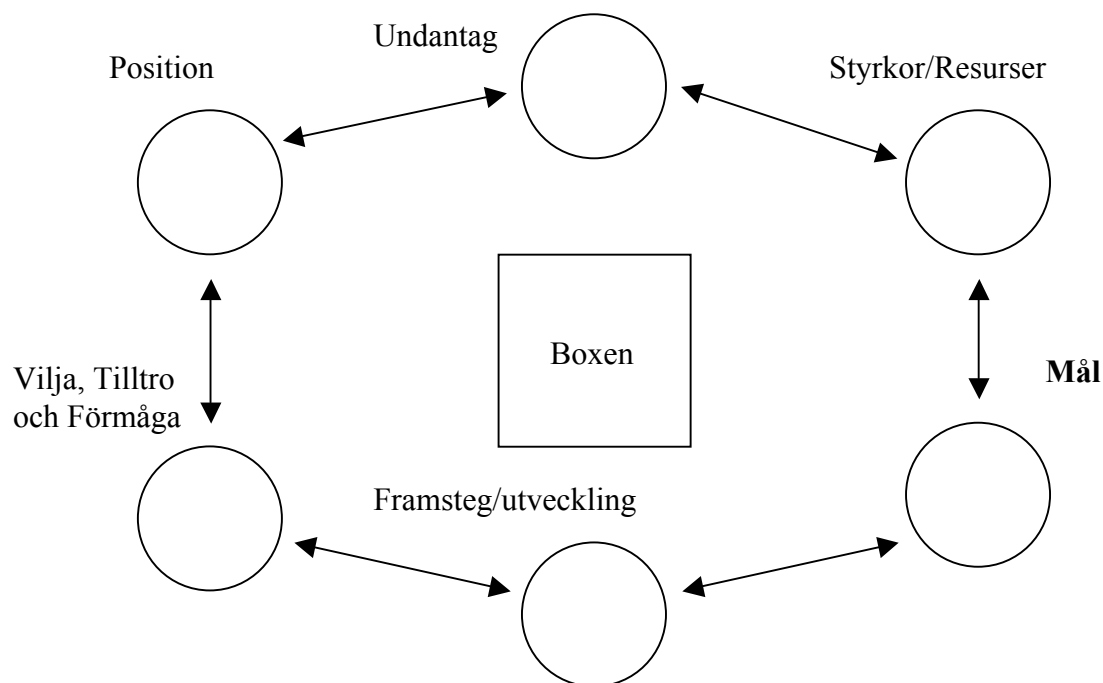
- * Öppna med komplimanger
- * Kom ihåg det lösningsfokuserade axiomet:
 - Finns det ett Problem?
 - Finns det Mål?
 - Finns Undantag beskrivna?(Alltså: anser klienten att det finns ett problem och vill han/hon göra ngt åt det? Har han/hon tidigare upplevt situationer då problemet inte uppträtt?)
- * Gå långsamt och Gå jämsides
- * Definiera 10 på skalan och jmftr med utgångspunkten små steg uppåt på skalan.
- * En alternativ Mirakelfråga är: Föreställ dig 5 år framåt i tiden, och livet är så som du vill att det ska vara – hur ser det ut då?
- * Dirigera trafiken i samtalet/mötet – Skapa ditt eget arbetsområde där du kan fokusera på boxen – mål – undantag – positioner – säkerhet – lösningar
- * Var uppmärksam på skillnaden mellan klagomål och mål
- * Ge klienten valmöjligheter – tid, plats, deltagare, referenser, att få avbryta samtalet när det blir jobbigt (men vi menar allvar så vi kräver att få tid, plats, deltagare, tala på ett eller annat sätt etc)
- * Resultatet i barnskyddsarbete hänger på
 - relationen till klienten/familjen
 - relationen till chefer och andra samarbetspartners
- * Kom ihåg att vi vill att klienten ska göra sig sårbar inför oss – därför måste vi visa att vi klarar av att göra oss sårbara inför klienten
- * Tala inte om för folk.....Fråga dem.....!

* Det är en konst att sätta ord på det onämbara på ett sätt så att det skapas en öppning.

De 6 praxisprinciperna

- 1 Position
- 2 Undantag
- 3 Styrkor, resurser
- 4 Mål
- 5 Skala framsteg och utveckling
- 6 Skala vilja, tilltro, förmåga

Dessa element utgör kärnan i tänket. Det är modellens essens som vi bör ha i ryggmärgen och det utgör så att säga vår kompass och vårt navigationsinstrument genom hela processen. Det är inte enbart en checklista som ska prickas av i tur och ordning – det är en helhet som vi hela tiden cirklar runt och igenom. Andrew kallar det för ”Mapping the territory”. Se det som en cirkulär intervjumodell.

1 Position

Att utforska position är både att ta reda på och att bekräfta. Vi behöver veta hur familjemedlemmarna ser på och uppfattar flera saker. Dels det som hänt som gör att vi är involverade, men även hur de själva relaterar sin del/roll/ansvar i detta. Hur de ser på sig själv i förhållande till det som hänt och till oss. Sedan handlar det om hur de ser på mål, och hur de själva sätter sig i relation till målen. Position är med andra ord ett vitt begrepp som handlar mycket om hur individen ser på sig själv och det sammanhang som vi tillsammans befinner sig i. Position är också hur individen förhåller sig till de övriga cirklarna i modellen ovan. Vi får inte heller glömma bort att vi intar också en position till klienten, till det som hänt, till vår uppgift som professionell socialarbetare etc, och det är viktigt för

klienten/familjemedlemmarna att känna till vår position. Så att samtala om position är en viktig del i utforskandet av territoriet – det tydliggör våra avsikter och hur vi uppfattar dåtid, nuet och framtiden.

2 Undantag

Här kommer ett tydligt element in från det lösningsfokuserade tänkandet. När det gäller problemlösning finns många olika vägar att gå. Det lösningsfokuserade arbetssättet bygger på flera olika grundantaganden, där ett av de grundläggande är att hållbara lösningar bygger på kompetens hos klienten/den som äger problemet och inte hos den professionelle – socialarbetaren, terapeuten eller konsulten. Viktiga ledtrådar till tänkbara framtida hållbara lösningar till problemet är undantagen. Situationer då problemet inte uppstår. Det kan vara slumpmässiga eller medvetna undantag. Det kan vara undantag som uppstår till följd av handlingar som klienten svarar för men det kan också bero på andras handlingar. Det ger oss viktig information och ledtrådar. För processen ger det näring i form av positiva beskrivningar.

I modellen är undantagen till problemen/boxen också en viktig bedömningsgrund, då detaljerade beskrivningar av goda undantag innebär ökad sannolikhet för säkerhet - dvs närvaro av resurser och goda faktorer.

3 Styrkor/Resurser

Att utforska det som fungerar bra i familjen, det föräldrarna gör som är bra för barnen och det som familjemedlemmarna uppfattar som positivt i sin familj skapar en positiv atmosfär. Det är också viktigt ur bedömningssynpunkt – finns det detaljerade beskrivningar av resurser och styrkor så är det ett gott tecken.

Det är viktigt att skilja på Säkerhet (faktorer som är direkt relaterade till boxen) respektive Styrkor/Resurser. Definitionen av Säkerhet är Styrkor/Resurser uppvisade över tid – relaterat till boxen.

Vår bedömning påverkas givetvis av hur mycket styrkor och resurser familjen kan uppvisa. Ju mer detaljerat beskrivningar kan göras, desto större sannolikhet är det för att de också är trovärdiga. Torftiga beskrivningar, eller om föräldern inte kan redogöra för detaljerade exempel, leder till att större oro är befogad.

Bedömningar ska basera sig på fakta och på innebörder, konsekvenser. Följande formel beskriver detta:

Händelser + Fakta = Bedömning
Innebörd

Det är viktigt att fråga efter innebörder, meningsbärande beskrivningar. Innebörder för klienten är klientens bedömningar vilket också är viktiga beskrivningar av klientens position.

4 Mål

Målbeskrivningar är kanske det mest centrala i hela arbetsprocessen.

Att fråga klienten/familjemedlemmarna vad de hoppas ska bli annorlunda med tanke på händelsen/situationen som utgör anledningen till vår inblandning, är kanske det mest centrala i hela arbetet. Uttrycker klienten/föräldrarna ett önskemål som går i linje med det vi anser att vi behöver se för att avsluta utredningen, har vi kommit en bra bit på vägen.

I den lösningsfokuserade modellen handlar detta om att lyssna efter INVITEN till ett förändringsarbete. Vill klienten/familjen uppnå en förändring? Kan klienten/familjen uttrycka önskemål om att något ska bli annorlunda? Är denna beskrivning relevant i förhållande till boxen?

Mål kan beskrivas och uttryckas från olika perspektiv. Det första vi har att skilja på är klientens/familjens mål respektive mitt/socialarbetarens mål. Mitt mål är det som motsvarar 10 på skalan = att utredningen kan avslutas. Familjens mål kan vara mycket varierande, och min uppgift är att försöka hitta en gemensam nämnare mellan klientens/familjens mål och mina mål.

Målbeskrivningarna kan delas upp i fyra fält:

- a) klientens mål
- b) socialarbetarens mål
- c) generella mål – relaterade till tillvaron rent allmänt.
- d) specifika mål som är direkt relaterade till säkerhet/boxen

5) Skala framsteg och utveckling

När vi har träffat familjen några gånger, och förhoppningsvis fått igång en process, måste vi hela tiden fråga efter förändringar och utveckling. Vad har blivit bättre? På vilket sätt? Hur har det gått till? Etc etc. Nästa steg blir att skala utvecklingen. Hur långt räcker det? Vad mer behövs?

6) Skala vilja, tilltro och förmåga

En viktig bedömningsgrund för oss är hur mycket familjen vill åstadkomma en förändring, samt vilken tilltro och förmåga de har att till att lyckas med det. Vi kan göra den bedömningen själva, och vi kan bjuda in familjen till att reflektera över detta tillsammans med oss. Att skala detta tillsammans med familjen, och att utforska vad det är som får dem att sätta sig på X på skalan, samt vad som kännetecknar varje steg uppåt.

Passform - trovärdighet

Ytterligare ett viktigt element i vårt bedömningsarbete, är att fundera över vad som kan kallas passform. Det handlar om trovärdighet i helheten. Är det passform med det familjen säger sig vilja, och det de gör? Är det passform mellan hur familjen resonerar och det som uppenbart har hänt? Är det passform mellan din och familjens bedömning? Är det passform mellan vad som är brukligt och det familjen beskriver av sitt liv? Etc etc....

Ett sätt att fråga familjen om de upplever passform mellan sig och det jag står för, är att fråga då och då om ”detta låter rimligt i dina/era öron?”, när jag säger något som är mer av en bedömning eller uppfattning från mig.

Praktiska exempel

Olika sätt att tydliggöra boxen och att skapa en gemensam plattform för samtalet/n:

- Min uppfattning är att vi måste prata om XXX. Vad är din uppfattning om det?
- När jag fick uppdraget av min chef att tala med dig, ansåg han/hon att vi behövde prata om XXX. Vad anser du om det?
-OK....så du tycker att det är X +/- X.....Vad tycker du att vi ska prata om med tanke på XXX (det som hänt)?OK.....och i mitt jobb måste jag ta med i beräkningen att det kan vara ett allvarligt problem där du och/eller ditt barn kan fara illa. Låter det rimligt i dina öron?.....Så, vad tror du att jag/min chef behöver se för att lämna dig ifred?
- Är det något du tänker på som rör XXX(relevant frågeställning) som du vill att vi ska prata om?
- Anledningen till att jag behöver prata med dig är att....(boxen/relevant frågeställning). Låter det rimligt i dina öron?

Om klienten undrar över vad som kommer att hända?

- Vill du att jag ska berätta om andra ärenden där vi har kommit fram till bra lösningar?
- Beskriv våra rutiner, hur det går till i en pejling/utredning etc.